

Ellex®
Valiunas

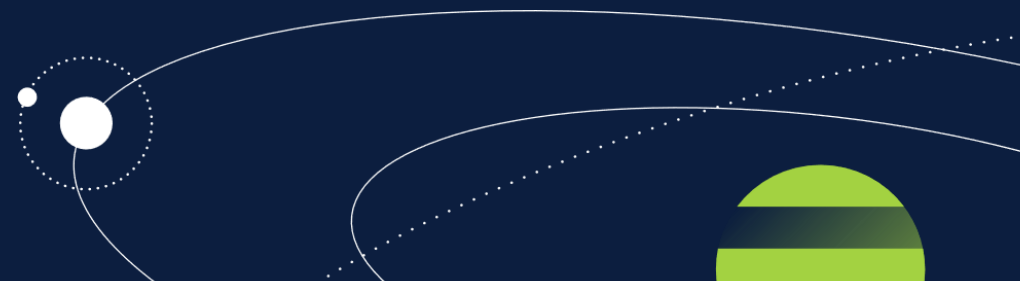
30 years
Of meaningful leadership

Savaitinis naujienlaiškis Viešieji pirkimai

2022 m. gegužės 9 – 15 d.
19 metų savaitė

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pasikeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Kitos aktualijos
5. Teismų praktika

Savaitės komentaras

19-ąją metų savaitę statybos rangos įmonės streikuodamos pusdieniui stabdė darbus valstybinės reikšmės, visuomeninės paskirties objektų statybvietėse ir keliuose. Rangovų motyvas aiškus ir suprantamas – itin ženklus ir nenumatytas statybos darbų kainų augimas, kuris nebeatliepia istoriškai pasiūlytų kainų. Nors su šiuo metu vykdomomis sutartimis problema yra sudėtingesnė, tačiau sudarant naujas sutartis turėtų padėti nauja Kainodaros taisyklių nustatymo metodika. Nuo 2022-07-01 ji turėtų numatyti reikalavimą plačiau taikyti kainos indeksavimo nuostatas. Apie ją rašėme 18 savaitės naujienlaiškyje.

VPT, suskaičiavusi 2021-ųjų metų rezultatus, paskelbė žaliųjų pirkimų ataskaitą. Smagu, jog bent 2021-iesiems nustatytus rodiklius viešieji pirkėjai įgyvendino. O 2022-iesiems ambicija dar didesnė – ne mažiau kaip 50% pirkimų, skaičiuojant pagal vertę, turi tapti žalieji.

Teismuose savaitė nebuvo itin aktyvi, turime 3 nutartis. Juose teismas pakartojo jau žinomas viešųjų pirkimų taisykles, tačiau *repetitio est mater studiorum*, tad tikrai verta jas prisiminti. Yra ir linksmesnė nutartis apie kvalifikacijos įrodinėjimą įmonės vadovo turima elektriko kvalifikacija. Byla laimėta, bet vadovui, panašu, reikės pačiam prisiminti savo profesinius įgūdžius vykdant sutartį.

Apie visą tai plačiau – toliau naujienlaiškyje.

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris, Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PASIKEITIMAI

Priimti:

19 metų savaitę nebuvo priimta jokių naujų teisės aktų, kurie būtų aktualūs vykdant viešuosius pirkimus.

Svarstomi:

Viešųjų pirkimų tarnyba. Primename, kad 2022-05-02 buvo užregistruotas VPT Direktorius įsakymo Nr. 1S-95 „Dėl kainodaros taisyklių nustatymo metodikos“ pakeitimo projektas (teisės akto projekto Nr. 22-6675, [įsakymo projektas](#), [lyginamoji versija](#)). Siūlomu pakeitimu siekiama spręsti viešųjų pirkimų sutartyse numatytų kainų bei įkainių indeksavimo problemas.

Šiuo metu įsakymo projektas vis dar yra derinimo stadijoje, iki 2022-05-16 laukiama suinteresuotų asmenų ir institucijų pastabų. Projekto pagrindinių aspektų santrauka pateikiama 18 savaitės naujienlaiškyje.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS: LIETUVA

Viešųjų pirkimų tarnyba

- I. VPT parengė analitinę priemonę kuro pirkimų informacijai analizuoti. Naudojantis šiuo įrankiu galima analizuoti 2014–2021 m. laikotarpiu įvykdytų kuro pirkimų apimtį pagal įsigyjančiąsias organizacijas, įsigijimo būdus, kuro rūšis, laimėjusius tiekėjus. Taip pat realizuota galimybė analizuoti vidutinių kuro vienetų kainų pokytį 2014–2021 m. laikotarpiu pagal pasirinktą kuro rūšį bei matavimo vienetą. Ši statistinė informacija gali būti naudinga pirkimų vykdytojams rengiantis vykdyti naujus pirkimus. Atnaujintą Kuro pirkimų ataskaitą galite rasti [čia](#).
- II. Atidaryta tiekėjų registracija rudenį vyksiančiam VPT organizuojamam renginiui – „Žalioji mugė 2022“. Renginio tikslas, - sudaryti tiekėjams galimybę viešiesiems subjektams pristatyti savo siūlomus žaliuosius ar inovatyvius produktus. Tikslinė auditorija, - pirkimų iniciatoriai, kurie turi priimti sprendimus dėl žaliųjų alternatyvų pasirinkimo. VPT žinutė su registracijos renginiui nuoroda yra [čia](#).
- III. VPT paskelbė 2021 m. Žaliųjų pirkimų ataskaitą. Vyriausybė 2021-iesiems metams buvo nustačiusi, jog ne mažiau kaip 10 proc. visų pirkimų, skaičiuojant pagal vertę, būtų atlikti taikant žaliųjų pirkimų reikalavimus. Galime pasidžiaugti, nustatytus tikslus įgyvendinti pavyko, kadangi apibendrinus rezultatus nustatyta, jog bendras žaliųjų pirkimų 2021-aisiais metais kiekis, skaičiuojant pagal vertę – 16,2 proc. Tuo pačiu primename, kad „žaliosios“ ambicijos yra dar didesnės, todėl 2022-aisiais ne mažiau kaip 50 proc., o nuo 2023-ųjų – 100 proc. viešųjų pirkimų turi būti žalieji. Su Žaliųjų pirkimų ataskaita galite susipažinti [čia](#).

KITOS AKTUALIJOS: LIETUVA

- I. Iki birželio 1 d., kuomet dauguma įmonių teikia finansinės atskaitomybės (FA) dokumentus, liko vos dvi savaitės. Primename, kad FA rinkinys pateikiamas per 30 dienų nuo jų patvirtinimo akcininko susirinkime momento, kuris turi įvykti per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos. Laiku nepateikus FA dokumentų registro tvarkytojui, atsiranda tiekėjo pašalinimo pagrindas, todėl tiekėjai turėtų suskubti tai padaryti.

Šiuo atveju reikia atkreipti dėmesį, kad 2022-ųjų sausio 1 d. buvo pakeistas Viešųjų pirkimų įstatymas numatant, kad tiekėjo pašalinimo pagrindui atsirasti *neberekia* atsakingos institucijos sprendimo konstatuojančio pažeidimą. Pirkimų vykdytojai gali pašalinti tiekėją iš pirkimo procedūrų tiesiog *turėdami duomenų* apie FA dokumentų ar audito teisės pažeidimus (pavyzdžiui, atlikę paprastą duomenų paiešką Juridinių asmenų registre ir pastebėję „raudonai degantį“ tiekėją). Tikėtina, kad į FA dokumentų nepateikimą dėmesį dažniau atkreips ir konkurentai, kadangi FA duomenų nepateikimas registrų tvarkytojui Lietuvoje yra ganėtinai plačiai paplitęs reiškinys, o pažeidimo egzistavimas yra lengvai nustatomas.

Tik čia būtina įvertinti, jog VPĮ suteikia diskreciją PO vertinti pažeidimo „rimtumą“ (proporcingumą). Todėl, jeigu tiekėjui pavyktų įrodyti, jog pažeidimas yra atsitiktinis, epizodinis, nesudaro pagrindo abejoti tiekėjo sąžiningumu, patikimumu, pirkimo vykdytojas galėtų teisėtai šio pašalinimo pagrindo netaikyti.

Kalendorius objektyvus ir negailestingas, todėl tiekėjai turėtų suskubti teikti FA dokumentus Registrų centrui siekiant išvengti pašalinimo pagrindų susiformavimo ir galėtų toliau varžytis viešuosiuose konkursuose.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: net ir tarpusavyje susijusių ūkio subjektų dalyvavimas viešajame pirkime yra teisėtas ir leistinas

Reikšmė: patvirtina ankstesnę susiformavusią praktiką

Lietuvos apeliacinis teismas patvirtino nuoseklią kasacinio ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią susijusių įmonių dalyvavimas tame pačiame viešajame pirkime nėra draudžiamas ir pats savaime nėra laikytinas neteisėtu.

Byloje ieškovas pasirinko įrodinėti, kad pirkime dalyvaujantys asmenys buvo sudarę konkurenciją ribojantį susitarimą, kuris pažeidžia Konkurencijos įstatymą. Spręsdamas ginčą teismas priminė, kad įrodinėjant tokius konkurencijos įstatymo pažeidimus perkančiajai organizacijai pakanka turėti įtikinamų duomenų apie vykdomą pažeidimą. Įtikinami duomenys apima ir tokius duomenis, kurie įstatymų nustatyta tvarka dar nėra verifikuoti (validuoti) teismo ar kompetentingų institucijų (pavyzdžiui, Konkurencijos tarybos) ir neturi *res judicata* (galutinis teismo sprendimas) ar kitokios privalomosios galios, tačiau yra pakankami perkančiajai organizacijai spręsti dėl pašalinimo pagrindo egzistavimo. Kitaip tariant, teismas priminė, kad įrodinėjimo standartas nėra aukštas.

Kita vertus, teismas sprendė, kad nagrinėjamoje byloje nėra duomenų apie sudarytus konkurenciją ribojančius susitarimus. Tokią išvadą teismas grindė formaliais pasiūlymų skirtumais bei pasiūlymų pateikimo aplinkybėmis, o kartu - vidiniais įmonių teisės aktais, kurie įpareigojo susijusių asmenų darbuotojus teikti pasiūlymus savarankiškai, t. y. nederinant pasiūlymų tarpusavyje.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį galite rasti [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: įmonės vadovo įgyta kvalifikacija galima grįsti atitiktį tiekėjų darbuotojų kvalifikacijai keliamiems reikalavimams

Reikšmė: nustatyta nauja taisyklė, reikšminga specifinėse situacijose

#1 Pirkimo sąlygose buvo keliamas reikalavimas tiekėjų kvalifikacijai, turėti ne mažiau kaip 7 atitinkamą elektriko kvalifikaciją turinčius darbuotojus. Pirkimo laimėtoju nustatytas tiekėjas turėjo 6 atitinkamą elektriko kvalifikaciją turinčius darbuotojus, o septintas atitinkamą kvalifikaciją turintis asmuo buvo tiekėjo vadovas.

Lietuvos apeliacinis teismas išaiškino, kad grindžiant atitiktį tiekėjų kvalifikacijos reikalavimams, susijusiems su atitinkamų darbuotojų turėjimu, atitiktį šiam reikalavimui galima grįsti ir tiekėjo vadovo įgyta kvalifikacija, net jeigu jis nedirba pagal darbo sutartį.

Visgi, naudojantis šiuo precedentu reikia nepamiršti, kad įrodžius kvalifikaciją tokiu būdu, įmonės vadovas asmeniškai ir turėtų atlikti elektriko kvalifikacijos reikalaujančius darbus (VPĮ 47(6) str.).

#2 Lietuvos apeliacinis teismas taip pat priminė, kad tiekėjo kvalifikacija negali būti įrodinėjama sutartimis, kurios buvo sudarytos ir vykdomos neteisėtai *inter alia* viešojo pirkimo sutartimis, kuriose subrangovai nebuvo išviešinti taip, kaip reikalauja viešųjų pirkimų įstatymas (pagrindinė idėja, - tiekėjai negali įgyti kvalifikacijos iš neteisėtai vykdomų sutarčių).

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį galite rasti [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: viešojo pirkimo sutarties nutraukimas turi būti vykdomas atsižvelgiant į viešųjų pirkimų specifiką, principus, kitų pirkime dalyvavusių tiekėjų interesus

Reikšmė: patvirtina ankstesnę susiformavusią praktiką

Lietuvos apeliacinis teismas priminė, kad viešųjų pirkimų būdu sudarytos sutarties nutraukimas turi būti vykdomas atsižvelgiant į viešųjų pirkimų specifiką ir principus, užtikrinant, kad nebus pažeisti kitų viešajame pirkime dalyvavusių tiekėjų (konkurentų) interesai.

Lietuvos apeliacinis teismas iš esmės laikėsi ankstesnės Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktikos, suformuotos c.b. Nr. [e3K-3-192-969/2021](#). Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad esant padarytam esant padarytam viešojo pirkimo sutartyje numatytam esminiam sutarties pažeidimui, nėra pasirinkimo sprendimui, ar nutraukti sutartį ar toleruoti tiekėjo padarytus pažeidimus, tokiu būdu *de facto* (faktiškai) neteisėtai pakeičiant sutarties sąlygas ir suteikiant tiekėjui pranašumą prieš kitus pirkime dalyvavusius asmenis, kas būtų nesuderinama su viešųjų pirkimų principais.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį galite rasti [čia](#).
